

Ενότητα 3^η

Ερωτηματικές προτάσεις

Ερωτηματικές είναι οι προτάσεις που συνοδεύονται στον προφορικό λόγο από ερωτηματικό και στον προφορικό λόγο με ανέβασμα της φωνής και τις χρησιμοποιούμε για να ζητήσουμε μια πληροφορία.

Με μια ερωτηματική πρόταση μπορούμε να εκφράσουμε:

- μια επιθυμία
- μια πρόταση
- συναισθήματα
- να δώσουμε μια πληροφορία
- να αποδεχτούμε προτάσεις

Οι ερωτηματικές προτάσεις χωρίζονται ανάλογα:

Α. με τη θέση τους στο λόγο:

-σε ευθείες ερωτήσεις,όταν ζητάμε άμεσα μια πληροφορία:

Τι ώρα είναι;

-σε πλάγιες ερωτήσεις,όταν μεταφέρουμε την ερώτηση σε γ' πρόσωπο,
π.χ.Με ρώτησε τι ώρα είναι.

β.ανάλογα με τη σημασία της ερώτησης:

-σε γνήσιες ερωτήσεις,όταν ζητούμε πληροφορίες:

π.χ.Πότε θα φύγουμε;

-σε ρητορικές ερωτήσεις,οι οποίες ουσιαστικά δεν είναι ερωτήσεις,αλλά διαπιστώνουμε μια κρίση:

π.χ.Τι να κάνουμε,να πεθάνουμε;

-σε ερωτήσεις προσταγής,όταν με ευγένεια διατυπώνουμε κάποια επιθυμία,

π.χ.Θα μου πεις μάθημα;

Γ.ανάλογα με το είδος των απαντήσεων που επιδέχονται χωρίζονται;

-σε ερωτήσεις ολικής άγνοιας,όταν η απάντηση στην ερώτηση είναι ναι ή όχι.

Π.χ.Έχεις κάνει τις ασκήσεις;

-σε ερωτήσεις μερικής άγνοιας,όταν η απάντηση αφορά τα συστατικά της πρότασης:

π.χ.Τι ώρα είναι;

Οι ερωτηματικές προτάσεις εισάγονται με ερωτηματικές αντωνυμίες(πόσος,ποιος) και ερωτηματικά επιρρήματα(πώς,πού κλπ).

Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις	
Διακρίνονται σε : ολικής άγνοιας : αφορούν ολόκληρο το περιεχόμενο της πρότασης και επιδέχονται μονολεκτική απάντηση(απάντηση : ναι ή όχι) (εισαγωγή με : αν, μη, μήπως, μην τυχόν) . μερικής άγνοιας : η απάντηση αφορά ένα μέρος της πρότασης και δεν μπορεί να είναι μονολεκτική (εισαγωγή με : ερωτηματικές αντωνυμίες ή επιρρήματα).	
Εισάγονται	με ερωτηματικές αντωνυμίες (ποιος, πόσος, τι) , ερωτηματικά επιρρήματα (πώς, πότε, πού πόσο), συνδέσμους (αν, μη, μήπως, μην τυχόν αν... ή αν...)
Εξαρτώνται από ρήματα που σημαίνουν	Εξετάζω, ρωτώ, απορώ, σκέφτομαι, αμφιβάλλω, ξέρω, βλέπω Είμαι βέβαιος, έχω την απορία, δεν έχω ιδέα, είναι περίεργο, είναι ζήτημα, δεν υπάρχει πληροφορία
Χρησιμεύουν: Συντακτικός ρόλος	Αντικείμενο • Δεν θυμάμαι αν ήταν και αυτός εκεί. • Απορώ γιατί να μην πάει και αυτός. • Δεν ήξερα πότε θα φύγουν Υποκείμενο απρόσωπων εκφράσεων • Είναι ζήτημα αν δούλεψε μια ώρα. • Δεν ήταν βέβαιο αν θα κρατούσε το λόγο του. • Είναι γνωστό πόσο ενδιαφέρεται για τους υπολογιστές. Επεξήγηση σε ουσιαστικά όπως : απορία, ερώτηση, σκέψη, αμφιβολία ή : αντωνυμίες ουδετέρου γένους, δεικτικές ή αόριστες : • Αυτό δεν καταλαβαίνω, ποια είναι η διαφορά μας. • Είχε αυτή την απορία ,πως θα πείσει τον εργοδότη του.

Στίξη : Οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις δε χωρίζονται με κόμμα από την πρόταση από την οποία εξαρτώνται, εκτός αν χρησιμεύουν ως επεξήγηση.

Ασκήσεις

1. Ποιες από τις ακόλουθες προτάσεις είναι ευθείες και ποιες πλάγιες ερωτήσεις;

- A. Τι είναι να είναι κάποιος ανώτερος;
- B. Πιστεύεις ότι κι εγώ θα μπορούσα να γίνω ρατσίστρια;
- Γ. Το κοριτσάκι ρώτησε τον πατέρα του τι είναι ρατσισμός.
- Δ. Ο προιστάμενος ήθελε να μάθει αν ξέρω να δακτυλογραφώ.
- Ε. Απορούσε πώς κατέληξες να είσαι τόσο προκατειλημμένος με τους αλλοδαπούς.
- Στ. Η ερώτηση ήταν πώς θα ένιωθε κάποιος αν τον θεωρούσαν κατώτερο.
- Ζ. Δε θα ένιωθες αδικημένος και μη κανονικός;

2. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι ερωτήσεις γνήσιες, ποιες ρητορικές και ποιες ερωτήσεις προσταγής;

- A. Μου δίνεις το μολύβι σου για λίγο;
- B. Τι ήταν αυτό που πάθαμε σήμερα;
- Γ. Μπορείτε να κάνετε λίγη ησυχία;
- Δ. Πότε θα πάμε στην αρχαία Ολυμπία;
- Ε. Μήπως έχεις την εντύπωση ότι δεν κατάλαβα την αλήθεια;
- Στ. Γιατί δεν προσπάθησες να τον βοηθήσεις όταν σε είχε ανάγκη;
- Ζ. Νομίζεις πώς δεν ήθελα να πάω κι εγώ μαζί;
- Η. Δε βλέπετε ότι το αστείο παρατράβηξε;
- Θ. Πώς να μη γελάσω με τόσα τρελά που λέει συνεχώς.

3. Ποιες από τις παρακάτω ερωτήσεις (ευθείες και πλάγιες) είναι ολικής και ποιες μερικής άγνοιας;

- A. Με ρώτησε τι να κάνει;
- B. Σκεφτόταν τι θα γινόταν στη συνέχεια.
- Γ. Δεν υπάρχει μια φυλή που να είναι καλύτερη;
- Δ. Πώς θα ένιωθες αν οι άλλοι σε θεωρούσαν κατώτερό τους;
- Ε. Τι κι αν έχεις πρόβλημα όρασης;
- Στ. Εγώ προκατειλημμένη; Πότε είπα εγώ κάτι κακό για τους βρωμιάρηδες τους απαπάδες;

4. Στις παρακάτω περιόδους να αναγνωρίσεις τις πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, αν είναι ολικής ή μερικής άγνοιας, το ρήμα από το οποίο εξαρτώνται ή τον όρο που επεξηγούν, τη λέξη με την οποία εισάγονται, την έγκλιση με την οποία εκφέρονται και να τις χαρακτηρίσεις συντακτικώς:

Π. χ. Απορώ γιατί δε φάνηκε ακόμα.

Σύνδεσμος εισαγωγής: γιατί

Αντικείμενο στο ρήμα απορώ, μερικής άγνοιας, έγκλιση οριστική (φάνηκε)

A. Δεν έμαθε τελικά αν θα διοριστεί στη θέση που ήθελε.

.....
β. Αναρωτιέμαι αν είναι αυτός.

.....
γ. Πρώτησα μήπως τον είδε κανείς.

.....
δ. Στην ερώτηση μου, πού ήταν χθές το βράδυ, δεν έδωσε καμιά απάντηση.

.....
ε. Είναι άγνωστο τι σκοπεύει να κάνει.

.....
στ.Δεν ανακοινώθηκε ακόμα ποιοι θα είναι υποψήφιοι για το νέο διοικητικό συμβούλιο.
.....

ζ.Αναλογίσου ποια θα ήταν τα αποτελέσματα αν δεν υποχωρούσες.
.....

η.Δεν ξέρω πώς να του φερθώ.
.....

5.Να αντικαταστήσεις το σύνδεσμο ‘μήπως’ με άλλον κατάλληλο σύνδεσμο στις προτάσεις που δεν είναι ενδοιαστικές αλλά πλάγιες ερωτηματικές:

-Σκέφτομαι μήπως είναι καλύτερα να σπουδάσω στο εξωτερικό.

-Τον έχει πιάσει ένας παράλογος φόβος,μήπως χάσει κάποιο αγαπημένο του πρόσωπο.

-Ανησυχώ μήπως βγουν αληθινές οι προφητείες του.

-Με ρώτησε μήπως ξέρω πού είναι η οδός Σοφοκλέους.

6.Να αντικαταστήσεις την πλάγια ερωτηματική πρόταση με ουσιαστικό με όποιες αλλαγές απαιτούνται και να το χαρακτηρίσεις συντακτικώς:

-Δεν καταλαβαίνω τι ρωτάς.
.....

-Είναι απορίας άξιο πώς εξαφανίστηκε.
.....

-Δεν είναι βέβαιο αν η πληροφορία είναι έγκυρη.
.....

-Ήθελε να μάθει πόσο κοστίζει ακριβώς η παραγωγή του προϊόντος.
.....

-Αγνοείς κάτι βασικό,πώς εξελίχτηκαν τα γεγονότα.

7.Να μετατρέψεις τις πλάγιες σε ευθείες ερωτήσεις:

-Με ρωτάει τι θέλω απ’αυτόν.
.....

-Δεν ξέρω αν θα πάμε διακοπές το καλοκαίρι ή αν θα μείνουμε στην Αθήνα.
.....

-Δε μου είπατε πώς περάσατε στην εκδρομή.
.....

-Δεν καταλαβαίνω γιατί συμπεριφέρεται έτσι.
.....

-Στην ερώτηση μου,πόσο καιρό θα μείνουν στην Ελλάδα,απάντησαν πως δεν ήξεραν ακόμα.
.....

8.Να μετατρέψεις τις ευθείες ερωτήσεις σε πλάγιες(στην παρένθεση δίνεται το ρήμα εξάρτησης.)

-Ποιο μάθημα σε ενδιαφέρει περισσότερο;(Ρωτώ)
.....

-Σας αρέσει η ζωή στην πόλη ή στο χωριό;(ήθελε να μάθει)

.....
-Πότε έγινε ανεξάρτητο κράτος η Ελλάδα;(Η ερώτηση ήταν)

.....
-Δεν αισθάνεσαι καλά;(Τον ρώτησε)

.....
-Πώς τον έπεισες να δεχτεί;(Απορούσε)

.....